Pensionistgave

En af de mest værdifulde og originale gaver, NORDEN modtog ved receptionen den 6. januar, var et bånd, indtalt af pens. formand Johannes Nielsen, der på trods af sine 86 år tog med bussen ud til NORDEN for personligt at aflevere gaven. I noget beskåret form siger Johannes Nielsen på båndet:

"Jeg kom til Aalborg i 1917 og arbejdede forskellige steder i 4-5 år og kom så på NORDEN i april måned 1922 og var der omtrent 38 år.

NORDEN var ingen stor fabrik; de beskæftigede var mest ufaglærte, og det var jeg også, og jeg fik lov til at prøve kræfter med alt, hvad der ellers var af arbejde i ovnhus, pakkeri, havn og plads. Det var ikke nødvendigt med fagkundskab, man skulle bare ikke være bange for at svede eller blive beskidt. Mandskabsstyrken var ret stor, og alt arbejde, både i lergrav og kridtgrav, foregik med hakke og med skovl. Maskineri var der ikke så meget af dengang, men da der kom gravemaskine både i kridtgrav og lergrav sidst i 20'rne, blev der jo en hel del overflødig arbejdskraft.

Funktionærstaben var ikke stor. Den daglige leder af fabrikken var ingeniør Steenstrup, der fra kontoret ledede laboratoriet og fabrikkens drift. På kontoret var der en bogholder og 2 kontorister, en ældre mand til at hente prøverne i slemmeri, ovnhus og mølleri og en mere, som gik til hånde i laboratoriet. Ude i driften var der en maskinmester Løfquist, der også var værkfører. På pladsen var der formand Vilhelm Pedersen, der havde kridt- og lergrav, ovnhus og havn, som han faktisk ledede suverænt. Han var en stor, svær og myndig mand, der vel vejede 250 pund, og blev derfor aldrig kaldt andet end "den tykke". Så var der møllermester Hansen, som cement- og kulmøllen samt tømrerværkstedet sorterede under. Der var gamle fine bødkermester Ankerstjerne, der ledede bødkeriet, hvor der vel var en snes ansatte plus en flok store drenge fra 14 til 18 år, der gik til hånde i bødkeriet og læssede stave og satte dem ind og ud af tørreovnen. Og så til sidst pakmester Pedersen, der tidligere var kontorist på fabrikskontoret; han blev gift med formand Pedersens datter og aflastede så svigerfaderen ved at blive formand i pakhuset. Han blev forresten en 10-12 år senere forvalter på Rørdal.

NORDENs overkontor var inde i byen, hvor direktør Christensen, prokurist Fredskilde og et par kontorister holdt til, og dem så man ikke til daglig. Omkring 1930 blev fabrikskontoret udvidet og kontoret i byen nedlagt, så var det hele samlet på fabrikken. Direktør Christensen var en fin mand, der ikke sludrede med hvem som helst. Den eneste gang, jeg har talt med ham, var en søndag formiddag, jeg havde vagt som brænder. Da kom direktøren op på brænderstanden sammen med en ung dame, der ønskede at se en cementovn. For at komme på højde med kighullet i ovn 6' forvogn var der en jernskammel med et par trin op. Ovn 6 pustede svagt, som en cementovn gør, når den er godt tilpas. Da damen kom op på skammelen, blev hun forskrækket over det varme pust, hun fik i ansigtet, og var ved at dejse ned. Heldigvis stod jeg sådan, at jeg kunne afbøde faldet, men efter lidt betænk-

ning dristede damen sig til at forsøge igen, og så skulle hun have det farvede glas, jeg stod med. Jeg rakte hende glasset med håndtaget først, og så sagde direktøren: "Åh, tør det lidt af". Jeg kom i gang med tvisten og var nok lidt flov over ikke at have tænkt på det før.

Der kom trange kår for fabrikken i begyndelsen af 30'rne. Fabrikken kørte med halv kraft, og en stor del af mandskabet gik på fordeling, og mange blev fyret.

Efter direktør Christensens død (i 1930, red.) blev det en FLS-mand, der blev direktør på NORDEN. Det var Axel V. Jensen (adm. direktør J. Jerl Jensens far, red.), en mand, der havde startet cementfabrikker over hele verden. En mand, der ingen slendrian tålte eller tolererede, men han var heller ikke ublu i sine krav til os. I 1938 dukkede ingeniør Holmquist op, og han skulle starte et forsøg med udvinding af jern af myremalm på en af ovnene - indstillingen stod på i lang tid - og i 1939 blev den næste af ovnene omdannet til jernovn og i 40 den sidste af de 3 ovne, og så var NORDENs tid som cementfabrik forbi. Den havde varet i 43 år.

For os, der blev på fabrikken, var forandringen stor, og det var forresten alle, jeg husker ikke, der var nogen, der rejste af den grund.

Driften som cementfabrik var overskuelig; ler og kridt i passende sammensætninger, og så var driften rolig og stabil. Med jernet blev det hele anderledes.

Myremalmen gled hurtigt ud, og der kom alle mulige arter af jern, glødeskaller, svovlkis, støbejernsspåner, drejespåner, smedejern og efterhånden pressede pakker, som ikke måtte veje mere end 25 kg, men som regel vejede en hel del mere. Alle vegne tårnede materialer sig op. Det hele var lidt uoverskueligt, og det var driften også. Fødningen skulle være sådan og sådan, og så skulle resultatet blive godt, og hvorfor det så ikke blev det, det var der somme tider uenighed om blandt dem, der skulle vide besked. Man var til tider i tvivl, om det var os, der kørte med ovnene, eller ovnene, der kørte med os.

Mandskabsstyrken var stor. Vi var vel ca. 30 mand i hvert hold, men der blev knoklet og slidt. Omkostningerne var store og uberegnelige, fordi driften var så ustabil. Selve fabrikkens eksistens var også mange gange truet, og der var ikke så få opsigelser i de 17 år, jeg var funktionær. Jeg tror, jeg var sagt op 3 gange i de 17 år, uden at det blev til noget. Forholdene trak sig på en eller anden måde i lave igen, og så kørte vi videre. Der skete mange ting, mange metoder blev prøvet og kasseret og erstattet med andre.

Under krigen var NORDENs produktion af stor betydning. Efter krigen var der konkurrence fra udlandet at slås med, men trods alt steg produktionen år for år. Større erfaring og større dygtighed hos dem, der betjente driften, var nok årsagen, eller måske var det fordi jeg blev flyttet fra ovnhuset i 1954 og blev formand på pladsen og havnen. Det blev også gode år af mit liv. Selv om jeg var en af dem, der var taget af flokken og gjort til funktionær, har jeg aldrig haft besvær som arbejdsleder, selv om de metoder, jeg somme tider brugte, ikke ville tolereres helt i dag. De færdigheder, man besad, var specielt knyttet til NORDENs drift, og dem er der ikke brug for mere.

Mange FLS-ingeniører har jeg arbejdet for og sammen med, og det var måske mit bekendtskab med de mange FLS-folk, der også fik mig til at føle mig mere og mere som en FLS-er, selv om min placering er i bunden. Jeg har nydt godt af de goder, som firmaet yder, både som aktiv og ikke mindst som pensionist, og ønsker til lykke med de 100 år og håber på lykke og fremgang for det gamle firma, så det kan komme til at fejre mange runde jubilæer til gavn for Danmark og de mange tusinde mennesker, det beskæftiger."